

FÖRSLAG TILL BEVARANDEPLAN FÖR
REDVÄGS KYRKOGRÄDAR
KÖLABY KYRKOGRÄRD

BYGGNADSHISTORISK RAPPORT 2007:41

 västergötlands museum

*Omslagets bild: Vy över södra delen av Kølaby kyrkogård,
2006.*

FÖRSLAG TILL BEVARANDEPLAN
FÖR
REDVÄGS KYRKOGRÄDAR

KÖLABY
KYRKOGRÄD

Lisa Molander

BYGGNADSHISTORISK RAPPORT 2007:41

INLEDNING

Denna rapport är resultatet av att Västergötlands museum haft i uppdrag av Redvägs pastorat att ta fram ett förslag till bevarandeplan för Kölabys kyrkogård. Fältarbetet har genomförts under sommaren 2006. Rapporten har sammanställts under 2007.

Kyrkogårdar är anläggningar som utgör värdefulla kulturmiljöer. Ofta har de använts under många århundraden, i Västergötland i kanske 1000 år. Användning och framväxt under så lång tid ger kyrkogården en lång historisk kontinuitet och mycket stark förankring i bygden. Det är av största vikt att kyrkogårdarna hanteras varsamt och med stor hänsyn till de kulturhistoriska värdena. Samarbetet mellan församlingen och kulturmiljövårdens företrädare är en viktig förutsättning för detta.

Kyrkogården är en kulturmiljö som ständigt genomgår förändringar, även om förändringstrycket ofta varierar mycket, mellan t.ex. stad och landsbygd. Frågorna är många kring kyrkogårdens problematik, exempelvis kring förfarandet när gravrätten för de lite äldre vårdarna återgår till upplåtaren.

Detta förslag till bevarandeplan är ett kunskapsunderlag som är tänkt att vara vägledande vid prioriteringar, vård, underhåll och förändringsarbeten. Den är avsedd att fungera som underlag för församlingens fortsatta vård och skötsel

av kyrkogården, inklusive i dialogen med gravrättsinnehavare. Planen skall även fungera som ett beslutsunderlag för länsstyrelsen vid handläggning av tillståndsärenden och för länsmuseet vad gäller rådgivning.

Projektet Redvägs kyrkogårdar har även resulterat i rapporter för Dalum, Blidsberg, Humla, Liared, Knätte, Böne och Kölingareds kyrkogårdar.

En fristående bilaga: Kyrkogården och kulturarvet tillhandahåller bl a en historik över kyrkogårdar med tonvikt åt Västergötland.

Förslaget till bevarandeplan är framtaget av antikvarie Lisa Molander som även utfört fältarbetet. Antikvarie Erik Holmström har även deltagit i fältarbetet på Liareds, Kölingareds, Knätte, Böne och Kölabys kyrkogårdar.

Antikvarierna Erik Holmström och Elisabet Orebäck Krantz har även medverkat i framtagande av metod och vid principdiskussioner. Rapporten är sammanställd av antikvarie Lisa Molander, fränsett sockenhistoriken som författats av antikvarie Erik Holmström.

Urvalet av kulturhistoriskt värdefulla gravvårdar är delvis baserat på pastoratets egna urval, utfört av Kristian Ahlgren år 2004.

Samtliga fotografier är, där ingen annan anges, tagna av författarna. Allmänt kartmaterial har tillhandahållits av Lantmäteriverket, medgivande 97.0082.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INNEHÅLL OCH GENOMFÖRANDE	9
KÖLABY KYRKOGRÅRD	11
Historik	11
Kyrkogården idag	14
Sammanfattande kulturhistorisk karakterisering	25
Gravkarta	27
LISTADE GRAVVÅRDAR	29

INNEHÅLL OCH GENOMFÖRANDE

Arbetets genomförande

Det framtagna underlaget avser en *kulturbistorisk analys och karakterisering* av kyrkogårdarna med ett bevarandeförslag.

Till grund för arbetet ligger en kulturhistorisk beskrivning som omfattat följande delar:

- Fältarbete med en översiktlig genomgång av kyrkogården.
- Sökning i arkiv och lokalhistorisk litteratur
- Samtal med kyrkogårdsförvaltningens personal och kyrkogårdsbesökare (i begränsad omfattning)

I arbetets inledande fas har eftersträfvats att få

en *översiktlig introduktion i bygdens kulturhistoria* med landskapets och bebyggelsemönstrets huvuddrag samt de viktigare näringar som präglat liv och skeenden i bygden. Detta som en allmän bakgrund till kulturhistoriska prioriteringar och ställningstaganden vad gäller kyrkogården.

Fältarbetet har omfattat en *beskrivning i text och bild*. Beskrivningen har först inlett med kyrkogårdens relation till omgivningen. I övrigt har arbetet inriktats på kyrkogården som anläggning i syfte att få fram karaktärsdragen vad gäller dess form, avgränsning, ingångar, byggnader, kvarter och gångsystem samt större träd- och häckanläggningar. Om byggnaderna har endast kortfattade noteringar gjorts, eftersom intresset inriktats på kyrkogården som helhet. Gravanläggningarna har översiktligt besiktigats. De gravvårdsobjekt eller samlade större områden med gravvårdar som bedömts vara av mer framträdande kulturhistoriskt värde har noterats och fotograferats. Besiktningen har således varit selektiv. Fotograferingen av kyrkogården

har omfattat både översiktsbilder och detaljbilder, som ett komplement till textunderlaget.

Arkivsökning är ett tid- och resurskrävande arbetsmoment, som delvis därför har begränsats. Främst har sökningar gjorts i Västergötlands museums arkiv. Kyrkogårdsförvaltningen har tillhandahållit gravkartor och arkivmaterial från det egna arkivet. Samtal med kyrkogårdsförvaltningens personal och kyrkogårdsbesökare har p.g.a. tidsbrist förekommit mer sporadiskt. Där detta förekommit har det ofta tillfört värdefulla uppgifter om kyrkogårdens historia under 1900-talet.

Vid urvalet av gravvårdar på kartan på s 29 har en tvågradig bedömning använts:

- Som I markeras gravvårdar/ gravanordningar som bedömts ha *mycket stort kulturhistoriskt värde*. De skall värnas och bevaras för framtiden.
- Som II markeras gravvårdar/ gravanordningar som bedömts ha *stort kulturhistoriskt värde*. De bör värnas och bevaras för framtiden.

Avgränsningar

Arbetet har ytterligare några viktiga begränsningar:

- Det omfattar *inte någon personhistorisk inventering* av gravvårdar. Personhistoria är dock en mycket viktig del i kyrkogårdens

betydelse som kulturarv. Framför allt är detta betydelsefullt för de lokala historiska sammanhangen. Därför rekommenderar museet att kyrkogårdsförvaltningen låter utföra en personhistorisk inventering.

- Arbetet omfattar *inte det gröna kulturarvet* mer än att alléer, trädkrans, framträdande gravträd m.m. översiktligt observerats och noterats. Det gröna kulturarvet är dock av största betydelse för bevarandet av kyrkogårdens karaktär och innehåll. Därför rekommenderar museet att kyrkogårdsförvaltningen låter ta fram en *vårdplan* för det gröna kulturarvet och att denna plan även omfattar inventeringar av viktigare växtmaterial m.m.

Kyrkogårdar som anlades före 1939 omfattas av 4 kap. Lagen om kulturminnen (se bilaga).

För bevarandeplanen utgör kulturminneslagens avgränsning i stora drag en främre tidsgräns. I vissa fall har dock urvalet av gravvårdar gått betydligt längre fram i tiden, eftersom ålder i sig inte har någon avgörande betydelse för graden av kulturhistoriskt värde. Det går t.ex. inte att bortse från stora kvalitativa kulturhistoriska värden från 1950- och 60-talen.

Rapporten består i sin första del av *inledning* med bakgrund och genomförande samt presentation av innehåll.

Sedan följer själva redovisningen av *kyrkogårdsinventeringen* vilket inleder den egentliga bevarandeplansdelen. Till att börja med ges en *kort historisk bakgrund* över bygd och kyrkogård. Därefter följer en *beskrivning* av kyrkogården som även inrymmer en *kulturhistorisk översikt, analys och karakterisering*.

Här presenteras även objekt som i nuläget bedömts stå för de viktigaste kulturhistoriska värdena. Objekten utgörs främst av *enstaka gravvårdar och gravanordningar*. De kan också utgöra *sammanhängande, större eller mindre områden* med gravvårdar och gravanordningar.

Bevarandeförslaget består av en plankarta som redovisar de aktuella objekten enligt ovanstående tvågradiga bedömning. Vidare finns en *sammanfattande kulturhistorisk karaktärisering* av kyrkogården. Denna tar fasta på kyrkogårdens främsta karaktärsdrag ur kulturhistorisk synpunkt.

Avslutningsvis följer några punkter att särskilt tänka på vid användning och skötsel av kyrkogården, för att dessa kulturvärden skall kunna säkerställas.

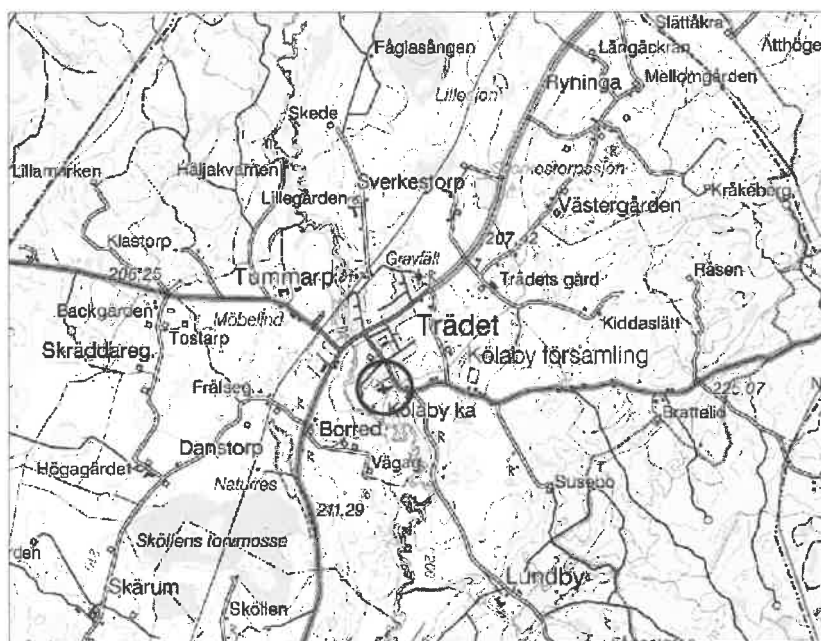
Inriktning

Bevarandeplanen syftar som tidigare nämnts till att ge en *historisk bakgrund* samt att kortfattat presentera *kyrkogårdens karaktärsdrag* och kulturhistoriska värden. Den

skall också ge vägledning vid bl a prioriteringar, vård- och underhållsarbeten samt förändringsarbeten. Vidare skall den fungera som underlag för handläggning, beslut och rådgivning.

Kyrkogården omfattas av kulturminneslagen. Vid förändringar skall samråd ske med länsstyrelsen.

Det är viktigt att framhålla att frågor om bevarande av gravvårdar sällan är entydiga. Ofta är de frågorna istället komplexa. Det innebär att det kan vara svårt att behandla alla bevarandefrågor på exakt samma sätt. Exempelvis har många gravvårdar/anläggningar en utformning som bör bevaras intakt för att inte kulturvärdena skall påverkas negativt. Andra gravvårdar/anläggningar med lika stora kulturvärden kan dock tvärtom ha en utformning som tål att kompletteras/utvecklas. Till exempel kan i vissa fall en monumental ramgrav bevaras genom att återanvändas som en askminneslund i den lilla skalan. Sammanfattningsvis innebär detta att det är angeläget att göra bedömningar och avvägningar från fall till fall i bevarandefrågor.

Ekonomiska kartan över Kølaby och Trädets stationsort med Kølaby kyrkogård inringad.

KÖLABY KYRKOGRÅRD

Historik

Kölabý kyrka avtecknad år 1879 av Ernst Wennerblad.

Häradskartan från 1890-talet. Kölabý kyrkogård är inringad. Backspegeln, VGM.

Socknen – en bakgrund

Kölabý socken ligger i övre Äträdalen, drygt två mil söder om Falköping, och genomkorsas av riksväg 48. Äträdalen är en urgammal färdled från Västkusten upp mot landet. Häradsnamnet Redväg anses syfta på "ridvägen", som löpte längs Äträdalsstråket.

Landskapsbilden kännetecknas av Ätråns dalgång kring den ringlande ån. Dalen är delvis mjukt kuperad av kullar och rullstensåsar som sätter stark prägel på den öppna odlingsbygden i socknens centrala delar. Landskapsbilden påminner mycket om Falbygden. Eftersom inlandsisens avsmältning gav jordarna i dalen tillskott av kalk, från platåbergen i norr, påminner bl.a. örtrikedomen i hagmarker och på torrbackar om Falbygden. Den stora mängden förhistoriska fornlämningar vittnar om den långa hävden av odlingsbygden i dalstråket, t ex stora järnåldersgravfält. Österut vidtar skogsbygd med omväxlande markerade höjdparter och låglänta moss- och sankmarker. Skogs- och mossområden finns även i väster och sydväst.

Bebyggelsen har dominerats av bondgårdar. Kölabý har endast haft en större adlig egendom, Lundby säteri, som på medeltiden var en by om fyra-fem gårdar men senare förvandlades till en större godsenshet. Även gården Trädet som ingick i Kölabý kyrkby har varit en betydande egendom, men mer med karaktär av storbondegård. Trädet var fram till 1900-talets början gästgivaregård och en viktig marknadsplats i övre Äträdalen med fyra årliga marknader.

Jordbruk, med boskapsskötsel som viktigaste inriktning, dominerade näringslivet fram till industrialiseringen av Äträdalen under 1900-talet. År 1949 arbetade ca 50 % av invånarna inom jordbruket och dess binärningar. På 1800-talet fanns så många som fyra brännerier i drift i socknen.

Fram till laga skifte under 1800-talets mitt och senare del var de flesta gårdarna i socknen samlade i byarna Borred, Kölabý, Ryninga, Skärum och Tåstarp, samtliga i socknens centrala del. I skogsbygden österut var Örsered en by med två gårdar. Även ensamliggande gårdar och gårdsgrupper har också förekommit, t ex Sverkestorp och Tummarp. Häljarkvarn är en många kvarnplatser som anlagts vid Ätrån. Under 1800-talet och in på 1900-talets början fanns åtskilliga backstugor och torpställen i socknen, särskilt i öster kring Lundby säteri och i skogsbygden kring Örsered.

1875 drogs järnvägen Vartofta–Åsarp–Ulricehamn genom socknen, med en station nära Kølaby kyrkby. Stationssamhället, uppkallat efter Trädets gård, utvecklades starkt efter ombyggnaden av järnvägen 1905–1907, då Västra centralbanan, Falköping–Ulricehamn–Landeryd, skapades. Järnvägen lades ned 1985.

Särskilt 1930- och 40-talet var en stor tillväxtperiod för Trädets samhälle. År 1949 fanns bl a två textiltfabriker, flera snickerifabriker och verkstäder, tre sågverk, två kvarnar, ett bryggeri, tre bagare, två målerifirmor, två byggnadsfirmor, tre speceriaffärer, två manufakturer, två charkuteriaffärer, en järnhandel och en cykelaffär. Där fanns även bank, post och telefonstation.

I Trädet 1949 fanns provinsialläkare, distriktssköterska och hemvårdarinna. Där verkade även en fjärdingsman och en borgarbrandkår. Vidare fanns folkskola och ålderdomshem. I socknen fanns även ett livligt föreningsliv och en aktiv frikyrklig verksamhet. Idag är Trädet en av många små tätorter i Ulricehamns kommun.

Kølaby ingick ända sedan medeltiden i Norra Åsarps pastorat som omfattade Norra Åsarps, Kølaby, Smula och Solberga församlingar. Närmre 2000 lades Kølaby, samt fyra församlingar från f.d. Böne pastorat, samman med Blidsbergs pastorat. Sedan 2006 kallas det stora pastoratet för Redvägs pastorat. Pastoratets totalt åtta församlingar omvandlades samtidigt till en enda, kallad Redvägs församling.

Kyrkans och kyrkogårdens historia

Kølaby nuvarande stora kyrka uppfördes 1836. Den äldre sockenkyrkan i Kølaby låg på samma plats som den nuvarande och revs när denna byggdes.

Troligen härstammade den rivna lilla stenkyrkan delvis från medeltiden. Denna kyrka bestod av ett rektangulärt långhus med ett smalare kor i öster, en mindre utbyggnad i väster samt en sakristia. Klockorna hängde i en fristående

Kyrkogården sedd från norr omkring sekelskiftet 1900. Foto: Bildarkivet, VGM.

Fragment av runsten, lutad mot västra kyrkogårdsmuren, med fornlämningsnummer Kølaby 38:12. Den andra halvan av runstenen är inmurad i källaren i Kølaby Kungsgården och har fornlämningsnummer Kølaby 38:5.

Ovan: Vy över kyrkogården från landsvägen i nordost omkring 1925. Foto: Sanfrid Welin, Bildarkivet, VGM.

"Svampformat" kalkstens kors lutat mot västra kyrkogårdsmuren. Gravvården har en välbevarad sk ängslaflykt i den övre delen. Fornlämningsnummer Kølaby 38:3.

klockstapel. Den nya kyrkans murar restes runt den gamla, vars grundmurar sannolikt är bevarade under golvet i den nuvarande kyrkan. Stigluckan vid kyrkogårdsporten och ett fåtal äldre gravvårdar på kyrkogården härrör från den gamla kyrkans tid.

Den nuvarande salkyrkan i empirestil från 1836 består av ett långhus med fullbrett tresidigt avslutat kor i nordost. Nordväst om koret finns en sakristia och sydväst om långhuset ett torn med sluten lanternin.

Den nuvarande kyrkobyggnaden har genomgått renoveringar vid olika tillfällen. Kyrkan reparerades utvändigt år 1867 och en större renovering ägde rum 1892 då bl a tegeltäckningen byttes ut mot galvaniserad plåt.

En större invändig renovering skedde år 1934, delvis efter arkitekt Axel Forsséns projektering. 1952 grundförstärktes kyrkans södra sida och året därefter genomfördes en renovering av bl a arkitekt Bernhard Schill. Kyrkans fasaderna omputsades och avfärgades och takens plåttäckning ommålades med svart färg.

Fasaderna omputsades år 1968 och åter 1977, då kyrkan även fick ett nytt tornkors och fönstren renoverades. År 1977 utvidgades kyrkogården åt sydväst med ett parkliknande område med både kist- och urngravar. Den gamla kyrkogårdsmuren mot sydväst revs och en häck planterades som avgränsning mot utvidgningen.

Kyrkan ommålades in- och utvändigt år 1986 och år 1996 uppfördes en ramp för funktionshindrade till västpporten. Runstenen med nummer Kølaby 38:1 flyttades år 1997 från kyrkogården till vapenhuset. Stenen var starkt vittrad och konserverades i samband med flytten.

Fornlämningar (skyddade av kutlurminneslagens 2 kap)

Kølaby 38:1 - runsten belägen i vapenhuset och med texten:
Agmund reste denna sten efter Åsbjörn, sin frände, och Åsa (?) efter sin make, och denne var son till Kolben. Han dog i Grekland.

Kölaby 38:2 - halv runsten lutad mot västra kyrkogårdsmuren strax norr om västentrén. Texten skall vara: *Kårtoke satte (den) sten ... Han blev ... Funnen högg*. Andra halvan av stenen är inmurad i källaren till Kölaby Kungsgården och har fornlämningsnummer Kölaby 38:5.

Kölaby 38:3 - "Svampformad" gravvård med ånglaflykt och inskriptionen *APS KID*. Gravvården är sannolikt tillkommen under 1600-talet och är lutad mot västra kyrkogårdsmuren strax norr om västentrén.

Kölaby 38:4 - segmentformad överdel till "svampformad" gravvård med inskriptionen *AADI*. Stenen är belägen omedelbart öster om koret.

Ovan: Fragment av kalkstensvård vilade i gruset invid östra korväggen. Fornlämningsnummer Kölaby 38:4.

Övriga noteringar och påpekanden

Observeras bör att de på kyrkogården befintliga gravvårdar/stenar som inte återfunnits på den aktuella gravkartan har numererats löpande vid kyrkogårdsinventeringens fältarbete (INR= inventeringsnummer).

Gravvårdar, stenar eller hållar inne i kyrkobyggnaden ingår inte i bevarandeplanen.

Kyrkogården idag

Kyrkogårdens relation till omgivningen

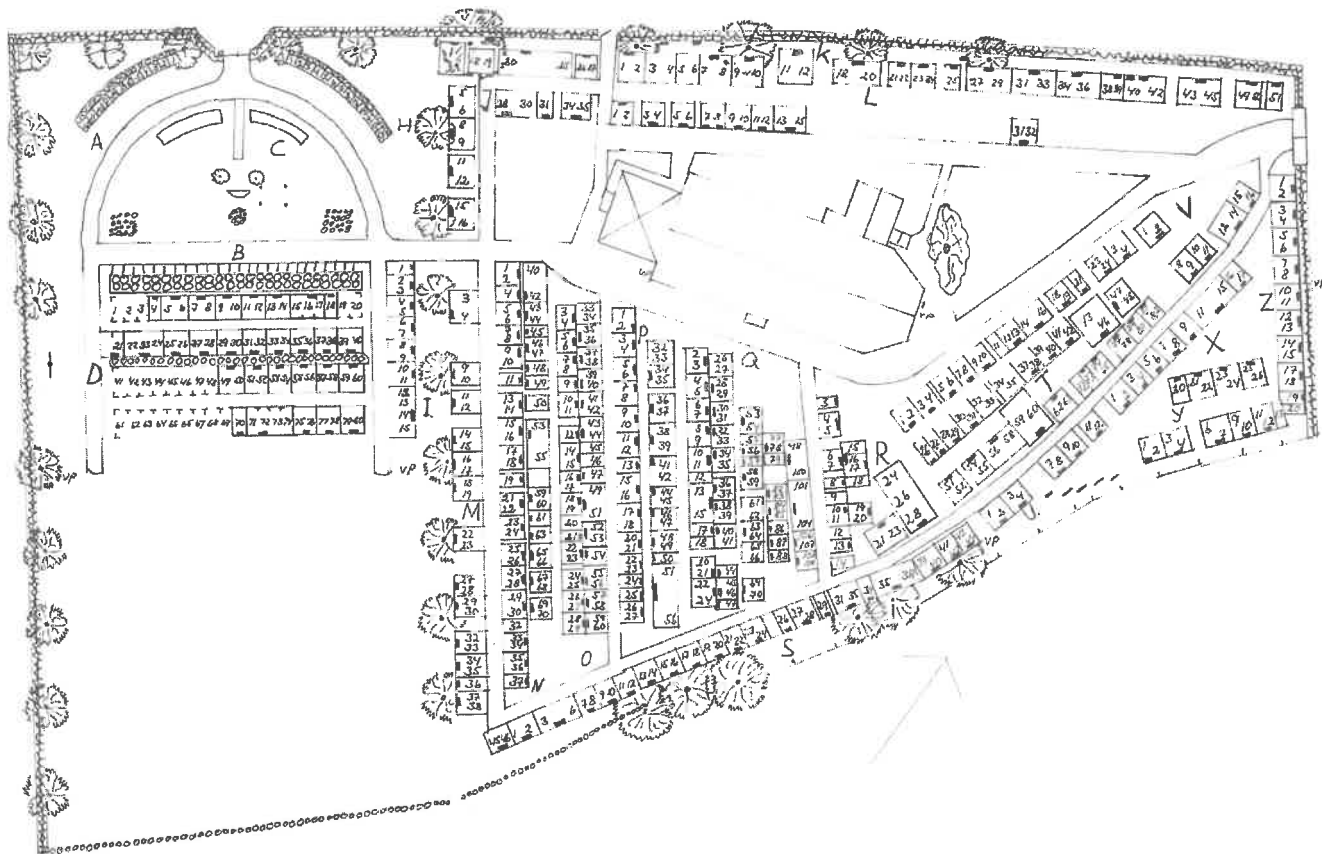
Trädets stationssamhälle präglas till stor del av villabebyggelse. I samhällets sydöstra ände ligger kyrkplatsen inom ramen för den gamla Kölaby by som låg där fram till 1800-talets laga skifte. Direkt norr härom finns ett f.d. ålderdomshem och i nordost, på andra sidan Solbergavägen, ett församlingshem. Kyrkogården begränsas i sydost av ett mindre biflöde till Åtran, vilken har en fördämning efter en kvarnanläggning invid vägbron. På andra sidan bäcken återfinns gårdarna Kungsgården och Stommen med omgivande hag- och åkermarker. Sydväst om Trädet finns på åsryggarna ett stort antal gravfält från sen brons- och järnålder.

Ålderdomshemmet norr om kyrkogården är uppfört 1927-28. Byggnaden har två våningar med fasad klädd med gul

Ovan: Kölaby församlingshem, beläget norr om kyrkogården. Nedan: Vy över betes- och odlingslandskap med gravfält vid Kölaby gamla kyrkplats, väster om utvidgningen.

Ovan: Gravkarta över Kölabý kyrkogård, 2006. Redavägs pastorats arkiv.

Ovan: Entrén i väster med stenlagd gång mot kyrkan. Nedan: Utvidgningens pargrind i järn sedd från parkeringen i väster. I bildens mitt skimtar ett askgravs-område.

locklistpanel samt burspråk och veranda. Det valmade sadeltaket täcks av tvåkupiga betongpannor.

Församlingshemmet i nordost är uppförd 1958. Byggnaden har en våning och har en utbyggnad i vinkel. Fasaden är klädd med ljusgul locklistpanel och sadeltaken täcks av korrugerad svart plåt.

Avgränsning

Kyrkan ligger i sydväst-nordöstlig riktning på ett krönläge i den nordvästra delen av den ursprungliga trapetsoida kyrkogården.

Kyrkogårdens ursprungliga del är inhägnad av en mur av kallmurad kluven sten i nordväst och nordost, samt en stödmur delvis krönt av en häck längs bäcken. Kyrkogårdsmuren är sannolikt tillkommen 1837. Utvidgningen avgränsas mot sydost av en häck, och mot sydväst och nordväst av en kallmur av tuktade stenblock.

Kyrkogården omgärdas innanför stenmuren och ån av en trädkrans av alm, ask, björk och oxel. Utvidgningen har krans av oxel på tre sidor utom mot söder där en häck är planterad. Utvidgningen har även i den norra delen buskar av gullregn och idegranshäckar.

Trädkransen i den ursprungliga delen består av högvuxna äldre träd. Kransen är gles i nordväst där ett flertal träd har tagits ned under de senaste årtiondena. Mot norr är endast fyra almträd. Mot ån i öster och sydost är växtligheten rikligare uppblandad med björk som även växer utmed ån söder om utvidgningen. Den ursprungliga kyrkogården har endast

ett träd förutom trädkransen, en högvuxen gran belägen norr om koret.

Marknivån i den ursprungliga kyrkogården är något högre än utvidgningen varför en lätt sluttning i gräset markeras likt en terrass. Oxelträd markerar gränsen mellan de två delarna. Inom utvidgningen är en liknande nivåskillnad då den södra delen är lägre än den norra.

Den ursprungliga kyrkogården har kyrkan belägen på ett krönläge och söder om kyrkan sluttar marken ned mot ån.

Kyrkogården har fyra ingångar, varav huvudentrén är i nordost. Denna består av en vitputsad stiglucka med tak av betongpannor och med en dubbel smidd grind från mitten av 1800-talet. I höjd med kyrkans västentré är en öppning i norra kyrkogårdsmuren. Denna består av två fyrkantiga grindstolpar i granit med spetsig avslutning uppåt och en senare tillkommen smidd dubbel järngrind. En likartad grind leder in i utvidgningen från norr, dock saknas grindstolpar helt i denna del. Invid den södra gränsen mellan utvidgningen och den ursprungliga kyrkogården är en öppning i häcken mot åbrinken.

Kyrkogården är till största delen grästäckt men har inslag av grusytor, fr a i grusgångarna på båda kyrkogårdsdelarna men även i kyrkogårdens tre bibehållna grusgravar. Som ovan nämnts har grusgångarna i den ursprungliga delen runt sekelskiftet 1900 sannolikt varit mer utbyggda än idag. Flera gånger som tidigare avdelat kvarteren har tagits bort.

Utvidgningens grusgångar är koncentrerade till norra delen. De utgår från entrén i norr där de delar sig och viker av i mjuka böjar mot söder. En grusgång förbinder utvidgningen och den ursprungliga kyrkogården där ett antal grusgångar knyter samman kyrkogården och kyrkan. Mellan kyrkans västentré och grinden i muren närmast leder en gång och en ramp i skiffer för funktionshindrade (se bild s 15).

Byggnader och andra anläggningar

Kölaby nyklassicistiska *kyrka* från 1836 ligger med koret mot nordost på kyrkogårdens högsta punkt. Den vitkalkade salskyrkan består av ett långhus med fullbrett tresidigt avslutat kor i nordost. Nordväst om koret finns en sakristia och sydväst om långhuset ett torn med sluten lanternin. Fasaden bär spritputs med slätputsade omfattningar kring portar och fönster. Tornets fyrkantiga lanternin är klädd med vit träpanel. Samtliga tak är valmade sadeltak och är täckta av falsad plåt.

Den murade *stigluckan* är uppförd före 1740-talet och har vitkalkad spritputs. Kring den stickbågade öppningen finns en slätputsad omfattning. I denna sitter en smidd pargrind, sannolikt från 1837. Stigluckan har ett smalt sadeltak med täckning av tvåkupiga betongpannor och bruna vindskivor av trä.

Stigluckan, som således är en återstod från den gamla kyrkans tidsepok, är den enda bevarade stigluckan inom pastoratet.

Ovan: Kyrkan sedd från Åtran i söder. Nedan: Vy över den putsade stigluckan sedd från vägen i nordost.

Ovan: Vy över östra delen av kyrkogården med kvarter V och X närmast i bild. Kvarter T och U skymtar därbortom tillsammans med trädkeransen närmast ån Ätran och dammen.

Kyrkogårdens disposition

Kyrkogården är indelad i 20 kvarter, benämnda A-S. Utvidgningen har kvarter A, C, D, H och I i dess norra del. Den södra delen av utvidgningen saknar helt synliga gravvårdar och är i sin helhet grästäckt.

Den ursprungliga kyrkogården har kv J väster om kyrkan och två långsträckta enkelradiga kvarter norr om kyrkan benämnda kv K och L. Kv M sträcker sig med en enkel gravrad utmed den sydvästra gränsen till utvidgningen. Öster om detta kvarter är tre långsträckta kvarter i nordsydlig riktning med två gravrader vardera och benämnda kv N, O och P. Öster om kv P ligger ett något större kvarter, kv Q, med fem nordsydligt orienterade gravrader. Kvarter N-O och P-Q är belägna i två större grästäckta områden nordost om kyrkan, omgärdade och åtskilda av grusgångar. Öster därom sträcker sig mot norr ett långsmalt grästäckt område med kv R, T och V. Öster om detta fram till muromgärdningen mot öster och ån i sydost är ett grästäckt område med kv Z och X närmast muren, kv Y närmast ån i öster och kv U och S utmed ån mot sydväst.

Detta invecklade kvartersmönster minner om de första årtiondena under 1900-talet då de nu borttagna grusgångarna som åtskilde kvarteren sannolikt tillkom. Dessa smala grusgångar har successivt tagits bort under de sista decennierna av 1900-talet.

Ovan: Trappa tillverkad av hela och delar av lockhällar, sannolikt från det gamla kyrkogolvet i den tidigare medeltida kyrkan, INR 13. Nedan: Vy över utvidgningen från kyrkogården i sydost. Närmast i bild kvarter D och till höger skymtar kvarter C med ett askgravområde.

Söder och öster om kyrkan är kyrkogården väl ianspråktagen med gravvårdar. Norr om kyrkan är gravvårdarna mer utspridda och utvidgningen är endast delvis ianspråktagen.

Gravvårdarna som återfinns i de kvarter som sträcker sig utmed omgärdningarna, kv J, K, Z, Y, U, S och M är orienterade in mot kyrkogården.

Kvarter L har gravvårdarna orienterade mot norr och vissa av de äldre gravvårdarna i kv T är orienterade mot koret. Gravvårdarna i övriga kvarter är främst placerade i gravrader med stenarnas ryggar ställda mot varandra.

Kyrkogårdens äldsta gravvårdar återfinns i kyrkogårdens ursprungliga del, främst i kv Y men även bland gravvårdarna som är uppställda mot kyrkogårdsmuren i kv K. I det senare kvarteret återfinns fornlämningarna Kølaby 38:2, i form av en halv runsten, och Kølaby 38:3, med ursprung i 1600-talet (se bilder s 13 och 14). Omedelbart öster om koret återfinns ett fragment av en sannolikt "svampformad" gravvård, Kølaby 38:4, av 1600-talstyp. Kyrkans sydentré är försedd med en, alt två, lockhällar av 1700-talstyp som trappsteg (se bild s 17). I kv Y återfinns fyra tunna kalkstensvårdar daterade från 1810 fram till 1856, samt en gravvård från 1870-talet.

Av kyrkogårdens synliga 338 gravvårdar är 274 belägna på den ursprungliga kyrkogården, 64 på utvidgningen. Åtta gravvårdar är tillkomna före år 1900 och ca 28 är tillkomna under 1900-talets första tre decennier. Sammanlagt 36 gravvårdar, eller ca 13 % av gravvårdarna på den ursprungliga kyrkogården är alltså tillkomna före år 1930. De yngre gravvårdarna är främst belägna i kvarteren söder om kyrkan, samt på utvidgningen.

Gravvårdskaraktärer

Kyrkogården har flera gravvårdar som anger ort- och gårdsnamn samt yrke/titlar. 14 % av kyrkogårdens 274 gravvårdar har titlar, 26 olika titlar på 38 gravvårdar, och av dem är 13 relaterade till jordbruket, tre till militärväsendet, tre kronoämbetsmän, fyra vardera till kyrkan, till hantverk och övriga verksamheter samt två vardera till småindustri, handel och till järnvägen. Titelsammansättningen är representativ för Kølaby som en utpräglad jordbrukssocken, utvecklad med industrialismens järnvägssamhälle, flera handelsnäringar och hantverk samt flera industrier. Det finns även titlar med anknytning till kommunikation som har stark koppling till Åtradalens färdväg.

Titlarna hemmansägare, lantbrukare och godsägare bär vittnesbörd om Kølaby jordbruksnäringar. Kyrkogården har sju gravvårdar med titeln lantbrukare tillkomna mellan 1900- och 1920-talen. Samtliga stenar med titeln har gårds- eller ortnamn såsom Fräsegården, Ågården, Borred, Ryninga och Lillegården. Exempel på en äldre gravvård med titeln är en svart obelisk på gravplats T 47-8 med inskriften *Lantbrukaren Anders Jakobssons familjegrav Borred* och med året 1905 på stenens baksida. Exempel på nyare sten med titeln återfinns på gravplats Q 10-11.

Titeln hemmansägare förekommer på tre gravvårdar, samtliga med gårds- eller ortnamn, såsom Torstorp, Ryninga och Kronogården. Exempel på gravvård med titeln är J 15-7

Ovan: Gravvård T 47-8 daterad 1905 och med titeln lantbrukare. Nedan: Gravvård Q 38-9 från 1913 med titeln Dist-Korpralen.

Ovan: Gravvård J 15-7 med titeln hemmansägare och gårdsnamnet Kronogården. Nedan: Gravvård T 59-60 med titeln godsägare och gårdsnamnet Trädet.

vars sten från ca 1920-talet har inskriptionen *Hemmansägaren Rickard Anderssons Kronogården Familjegrav*.

Titeln godsägare återfinns på tre gravvårdar varav den äldsta är daterad till 1872 och återfinns i området med äldre gravvårdar invid ån i kv U. En av gravvårdarna med titeln har gårdsnamnet Trädet vilket var gården som gav stations-samhället sitt namn. Gravvården är belägen på plats T 59-61 och är utformad som en stiliserad obelisk samt inskriptionen *Godsägare F Abrahamssons familjegrav Trädet*.

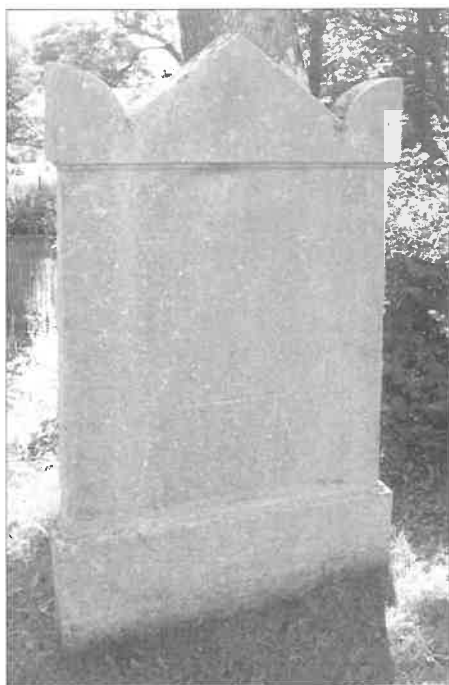
Titlarna kopplade till militärväsendet är fr a tillkomna runt sekelskiftet 1900 och några decennier därefter. De är främst förknippade med det gamla indelungsverket som upphörde 1901. Fanjunkare återfinns på två gravvårdar, båda påkostade. På gravplats T 39-40 är en grovhuggen ljus granitvård med inskriptionen *Fanjunkare C Hööks familjegrav*. I den motsatta sidan av kyrkogården återfinns gravvård J 1-3 med grusbädd omgärdad av stenram och gjutet mässingsstaket samt en sten krönt av en urna. Stenen har inskriptionen *Kajsa Bengtsson Backen 1836-1922 Sv Ps 486 sonen Fanjunkaren J A Bengtsson 1862-1940 Sv Ps 420 v:1 434 v:1*. Detta är en av kyrkogårdens tre bibehållna grusgravar.

Ytterligare en gravvård med militär titel återfinns på gravplats Q 38-9 där en hög ljus granitvård har följande inskription: *Dist-korpralen C F Meijer Råsen 1857-1913 SMF sångbok nr 386 Anna Meijer 1857-1935*. Två titlar från äldre tider återfinns bland de tunna kalkstensvårdarna invid ån. Gravvård INR 2 har inskriptionen *Här förvaras stoftet efter Exped Kronobefallningsmannen Lars Torin f 1750 d 1810 och dess k maka Maria Winbom f 1754 d 1820. Frid öfver deras stoft och välsignelse åt deras minne*. Titeln kronobefallningsman är liksom titlarna kammarskrivaren och hovkamreren kronans ämbetsmän och förknippade med socknens "överklass" under 1700- och 1800-talen (se s 24).

Titeln tracteuren (gästgivaren i detta fall) återfinns på gravvård INR 4 och med inskriptionen: *Här hvilar Tracteuren Petter Östberg f på Trädet 1769 död därstädes 1820 med dess kära maka Helena Magnidotter f i Karleby 1766 d 1822. baksidan: Salige äro de döde som i herranom dog Upp bok 14 cap 13 v*.

Kyrkans organisation är representerad genom titlarna kyrkovaktmästare och kyrkovård. Titeln kyrkovård finns på gravplats R 7-8 och kyrkovaktmästare på gravvård M 18-9. Titeln pastor återfinns på en gravvård från 1960-talet på gravplats X 9-10. Titeln predikant återfinns på gravplats INR

9 intill kyrkogårdsmuren i kv K. Gravvården utgör ett typexempel på en påkostad sten tillkommen runt mitten av 1900-talet och har bl a inskriptionen *Predikant E Rasks familjegrav*. Titlarna pastor och predikan kan härföras till den frikyrkliga verksamheten i socknen på 1900-talet.

Socknens industrier och andra verksamheter speglas genom titlar som fabrikör och kvarnägare men även genom hantverkstitlar som skräddaremästare och snickare. Titeln fabrikör återfinns på gravplats R 29-30 och kvarnägare på plats Y 6-7, den senare med hänvisning till Brokvarn.

Titeln skräddaremästare återfinns på gravplats O 49-50 och snickare på plats Q 40-1. Titeln handlanden vittnar om socknens handelsverksamhet under 1900-talet och återfinns på två gravvårdar i kv J respektive N.

Socknens och tätorten Trädets utveckling under industrialismen och det moderna samhällets framväxt under 1900-talet speglas ovanligt tydligt genom gravvård R 4-5 med de intressanta titlarna trafikbilägare och distriktssköterska i inskriptionen *F.d. trafikbilägare Carl Gustafsson 1888-1969 hans maka f.d. distriktssköterskan Hildegard Gustafsson 1900-1976 Solbacka*. Gravvården är en låg bred ljus granitsten med metallbokstäver. Gravvårdstypen förekommer på ett tiotal

Ovan två tunna empiregravvårdar i kalksten. Till vänster: Gravvård INR 2 från 1810 med titeln *kronobefallningsmannen*. Ovan till höger: Gravvård INR 4 från 1820 med titeln *tracteuren och gårdsnamnet Trädet*. Nedan: Gravvård INR 9 med titeln *predikant*. Nederst till vänster: Gravvård Y 6-7 med titeln *kvarnägaren och hänvisning till kvarnen Brokvarn*. Nederst till höger: Gravvård Q 40-1 med titeln *snickaren*.

Ovan: Gravvård R 4-5 med titlarna trafikbilägare och distriktsköterska skrivna i metallbokstäver. Till vänster: Gravvård Z 7-8. Nedan: Gravvård O 7-8 med titeln banbiträde. Nedan i mitten: Gravvård P 343-5 med titeln stationsföreståndare.

Typiska kvinnogravvårdar. Ovan: gravvård R 24. Nedan: gravvård S 41-2. Nedan till höger: Gravvård N 48.

gravplatser på kyrkogården och förstärker relationen med Falköpingstrakten där denna form av gravvård är vanlig.

Kommunikation och Trädet som stationssamhälle speglas också genom järnvägsanknutna titlar som banbiträde och stationsföreståndare. Banbiträde återfinns på gravplats O 7-8 och titeln stationsföreståndare på gravplats P 34-5, båda stenarna är låga och breda med endast titel, mannens namn och gårdsnamnet angivna.

På landsbygdskyrkogårdar kombineras i regel gravvårdar över den jordägande befolkningen under 1800-talet och tidigt 1900-tal. En mycket stor del av invånarna märk sällan på kyrkogårdarna. Det är framför allt de som inte ägde jord och som oftast var fattiga, t ex flertalet torpare, backstugsitare, arbetare, drängar, pigor och ensamstående kvinnor med eller utan barn. Dessa begravdes främst på allmänna områden utan köpta gravplatser. Graven markerades ofta bara med en gravkulle, ibland även med ett träkors eller en bräda som dock efterhand multnade ned. Var det allmänna området varit beläget på Kølaby kyrkogård är osäkert, dock kan delar av området söder om kyrkan ha nyttjats till detta.

Kyrkogården har få gravvårdar som kan indikera en entydig plats för det allmänna området. En rektangulär liten gränsthäll på gravplats R 15 har inskriptionen *Gertrud 1906-1916* som anger att här har en tioårig flicka begravts. Ytterligare en barngrav återfinns på gravplats S 41-2 där en liten svart häll har inskriptionen *Anna Maria och Carl Erik Schele 1906*. Längre mot sydväst, på gravplats N 48, återfinns ytterligare en mindre häll som kan indikera platsen för ett allmänt område. Gravvården har inskriptionen *Selma Andersson 1868-1949*. Anledningen till att de tre gravvårdarna kan indikera platsen för ett allmänt område är dels att det är fråga om gravar endast för en-två personer och inte familjegravar, dels att ensamgravar över kvinnor och barn är mer förekommande

på allmänna områden. Annars är det dock så att särskilda vårdar över kvinnor och barn generellt av ovanliga oavsett samhällsklass fram till ca 1930-talet.

Kyrkogården har ett stort antal gravvårdar tillkomna efter år 1930. Dessa är i allmänhet enhetligt utformade med låga breda stenar alternativt låga smala eller som mindre kvadratiska hållar, ibland med nyklassicistiska drag och stiliserade dekorationer. Denna typ av gravvård återfinns spridd över hela kyrkogården men återfinns främst i området söder om kyrkan. Exempel är de ovan nämnda gravvårdarna P 34-5, O 7-8 samt R 4-5 men även Z 5-6 och X 11-15.

Det var inte ovanligt att denna typ försågs med stenram och grusbädd som i några fall som fortfarande är bibehållna idag. Så är fallet med gravvård Q 106-7 vars låga inskriptionssten med en segmentformad överdel har stenram och grusbädd. Den har inskriptionen *Våra kära föräldrar August Jonsson f i Vägag. 1842 död 1904 Kristina f Josefsdotter f i Skatteg 1846 d 1921.*

Gravvårdar av denna typ har inte sällan titlar och gårdsnamn men den mer anonyma inskriptionen *J Anderssons familjegrav* är inte ovanlig – i enlighet med folkhemstanken om ett jämlikt samhälle.

Gravvårdarna tillkomna före år 1930 är i allmänhet mer variationsrika, ofta markerande familje- och klassstillhörighet såväl som genom titlar och gårdsnamn som genom deras utformning. Gravvårdarna är tillkomna i en tid präglad av ett hierarkiskt system samtidigt som det sena 1800-talets omvälvande industrialism medförde att nya pengar blandade med gamla i samhället, något som även är synligt på många kyrkogårdar med allt mer påkostade gravanläggningar.

Dessa äldre, mer individuellt utformade typer av gravvårdar återfinns på Kølaby kyrkogård främst i kv J, K, M, V, T och U men även i kvarteren söder om kyrkan, gravvårdarna där tenderar dock att vara något nyare.

Söder om kyrkan återfinns variationsrikt utformade gravvårdar såsom höga ljusa granitstenar med text och textram ifylld med svart färg som den ovan nämnda gravvård Q 38-9 med titeln *Dist-Korpral*. Ytterligare exempel är gravvården på plats O 41-2 med inskription *G L Hjalmarss familjegrav Skogsliden*.

Söder om kyrkan återfinns även lägre, stiliserade obelisker som gravplatserna P 7-8 och Q 69-70 och två ovan-

Ovan: Gravvård X 11-5 från mitten av 1900-talet och med nyklassicistiska drag. Nedan: Den fint komponerade ramgraven på gravplats Q 106-7. Nederst till höger: Gravvård O 41-2. Nederst till vänster låga smala svarta gravvårdar från ca 1900, P 7-8 och Q 69-70.

Ovan Till vänster och i mitten: Två ovanliga gravvårdar på gravplatserna P 38-40 och P 41-3. Ovan till höger: Gravvård T 41-2. Nedan: den påkostade, klassicistiskt inspirerade gravvården K 11-2. Nederst på sidan: fyra högsträckta gravvårdar i kvarter J.

liga gravvårdar formade som mycket stiliserade pergament på gravplatserna P 38-9 och P 41-2. Den senare stenen har inskriptionen *Anders Andersson 1838-1918 Kristina Andersson 1841-1898 sönerna Albert 1865-1934 Oskar 1879-1938 Natanael 1884-1901 Neregården*.

I kvarter M återfinns en grovt huggen mörk sten med ovalt svartfärgat inskriptionsfält med texten *August Anderssons familjegrav Danstorp* och i kv J tre stiliserade obelisker och ett ringkors.

Kvarter K har en mycket påkostad klassicistiskt inspirerad gravvård med pelare som bär upp ett tympanonfält på gravplats K 11-2. En hög obelisk i polerad svart bergart står på gravplats K 7-8 med inskriptionen *Lantbrukaren Axel Emil Johansson Borred 1874-1919 Familjegrav*. Kvarter K har även en grav med tvillingstenar, två lika utformade låga stenar i ljus bergart med en flack, trekantig avslutning uppåt.

I kv T återfinns bl a den ovan nämnda höga grovhuggna granitvården på gravplats T 39-40 med titeln *fanjunkare* och den högsträckta svarta obelisk på gravplats T 47-8 med titeln *lantbrukare* (se bild s 24). Dessutom återfinns här en låg smal svart gravvård med polerad front och rundad avslutning uppåt på gravplats T 41-2, ett flertal låga breda gravvårdar på gravplatser som T 23-5 och T 11-14.

Kyrkogårdens bevarade ramgravar är fyra till antalet, samtliga har bevarade grusbäddar. Förutom gravvård Q 106-7 som är den enda bevarade gravvården på kyrkogården med en stenram (se foto s 22) är de mycket påkostade med metall detaljer. Den ovan nämnda gravvården på plats J 1-3 med titeln fanjunkare har en stenram med ett gjutet staket av koppar och en grind med vapnet för Västergötlands regemente (se foto s 19). På gravplats V 12-14 återfinns en mycket påkostad gravvård med grovhuggen stenram, kätting mellan pollare och en väl integrerad vinklad inskriptionssten. I kv T, på gravplats 43-46, är en hög svart gravvård från 1930-talet och en stor kvadratisk grusbädd omgärdad av ett smitt järnstaket.

I kv U återfinns en grupp av fem ålderdomliga gravvårdar med sekundär placering (se bild s 25). Fyra av gravvårdarna är utförda i tunn kalksten (INR 2-5) och den femte är en stiliserad obelisk, INR 1.

INR 2 och 3 har "krenelerade" överdelar: INR 2 är omnämnd ovan (se s 20)

INR 3 har inskriptionen *Minne af Hofkamreraren And Carlander f 1783 d 1836 och dess maka Johanna Thorin f 1787 d 1838.*

INR 4 har segmentformad överdel och inskriptionen *Här hvilar Tracteuren Petter Östberg f på Trädet 1769 d dörstades 1820 med dess kära maka Helena M Agnidotter f i Karleby 1766 d 1822 på framsidan och Saliga äro de döde som i herranom dog Upp bok 14 cap 13 v på baksidan inom ett ovalt inskriptionsfält (se bild s 20).*

INR 5 har en utkragad rundad överdel och inskriptionen *Här hvilar kammarskrifvaren L M Carlander 1812-1856.*

Ovan: Gravvård T 23-5 med klassicistisk utformad gravsten från mitten av 1900-talet. Nedan: Påkostad obelisk från 1919 på gravplats K 7-8 med titeln lantbrukare. Nedan till vänster: Två av kyrkogårdens påkostade gravvårdar med omgärdningar. Överst: V 12-4 med en järnkätting fäst mellan grovhuggna stenpollare. Nederst: Gravvård T 43-6 med smitt järnstaket.

Ovan: Vy över de fem avställda gravvårdarna INR 1-5 kvarter U. De fyra till vänster är tillkomna från slutet av 1700-talet till ca mitten av 1800-talet. Bakom stenarna skymtar dammen som är belägen omedelbart öster om kyrkogården.

Sammanfattande kulturhistorisk karakterisering

Kölaby kyrkplats härstammar från tidig medeltid och omfattar kyrkogården samt sockenkyrkan nybyggd 1836 på den rivna medeltidskyrkans plats. Trots ett tätortsnära läge, i utkanten av Trädets samhälle, har kyrkplatsen en stark förankring i omgivande agrara kulturlandskap och Kölaby gamla byplats vid Åtran. Kyrkogårdens utvidgning i väster tillkom 1977.

Kyrkogårdens äldre del är en väl sammanhållen helhet, delvis med ålderdomliga drag; t.ex. i norr en murad stiglucka från gamla kyrkans tid, en typisk terränganpassning i slutningen mot ån, kallmurad muromgärdning och stödmurar samt en högvuxen krans av lövträd. Viktiga är även västra entréns gränstolpar med yngre järngrindar samt de resterande grusgångarna, som dock varit fler än nu. Även om kyrkogården har många sentida vårdar, får den sin huvudkaraktär av de många äldre gravvårdarna. De har stor kontinuitet och mångfald i ålder och utformning. Dominerande är vårdar från ca 1900-1940, ett mindre antal är från sent 1800-tal. Flera äldre stenar finns; t.ex. tidstypiska och traditionellt utformade kalkstensvårdar med prägel av 1600-, 1700- och 1800-tal.

Kyrkogårdens äldre kärna har väl bevarat helheten av en typisk gammal sockenkyrkogård i en central odlingsbygd. Gravvårdarnas utformning och inskriptioner med gårdsnamn och titlar återspeglar dels agrarsamhällets verksamhet, dels 1900-talets utveckling med industrialiseringen av Åtradalens och framväxten av industri- och stationssamhället Trädet. Ett särdrag för Kölaby är några kommunikationshistoriskt intressanta vårdar, som även anknyter till Åtradalens historiska roll som stor färdled.

Hela den ursprungliga kyrkogården har stora kulturhistoriska värden.

KÖLABY KYRKOGRÅRD

Vårdar och gravanordningar

1: ■ Markeringen avser gravanläggningar med gravvårdar och gravanordningar av *mycket stort kulturhistoriskt värde*. Som gravanordningar räknas t ex stenurnar, grusbäddar, gravstaket, gravhåckar, gravträd o d. Det är av största vikt att dessa gravar/gravanordningar bevaras och vårdas för framtiden och inte försvinnas.

2: □ Markeringen avser gravanläggningar med gravvårdar och gravanordningar av *stort kulturhistoriskt värde*. Som gravanordningar räknas t ex stenurnar, grusbäddar, gravstaket, gravhåckar, gravträd o d. Dessa gravar/gravanordningar bör bevaras och vårdas för framtiden och inte försvinnas.

Kulturhistorisk karaktärisering

Kölaby kyrkplats härstammar från tidig medeltid och omfattar kyrkogården samt sockenkyrkan nybyggd 1836 på den rivna medeltidskyrkans plats. Trots ett tätortsnära läge, i utkanten av Trädets samhälle, har kyrkplatsen en stark förankring i omgivande agrara kulturlandskap och Kölaby gamla byplats vid Åtran. Kyrkogårdens utvidgning i väster tillkom 1977.

Kyrkogårdens äldre del är en väl sammanhållen helhet, delvis med ålderdomliga drag, t ex i norr en murad stiglucka från gamla kyrkans tid, en typisk terränganpassning i slutningen mot ån, kallmurad murgårdning och stödmurar samt en högruven krans av lövträd. Viktiga är även västra entréns gränstolpar med yngre järngrundar samt de resterande grusgångarna, som dock varit fler än nu.

Även om kyrkogården har många senida vårdar, får den sin huvudkaraktär av de många äldre gravvårdarna. De har stor kontinuitet och mångfald i ålder och utformning. Dominerande är vårdar från ca 1900-1940, ett mindre antal är från sent 1800-tal. Flera äldre stenar finns; t ex: tidstypiska och traditionellt utformade kalkstensvårdar med prägel av 1600-, 1700- och 1800-tal.

Kyrkogårdens äldre kärna har väl bevarat helheten av en typisk gammal sockenkyrkogård i en central odlingsbygd. Gravvårdarnas utformning och inskriptioner med gårdsnamn och titlar återspeglar dels agrarsamhällets verksamhet, dels 1900-talets utveckling med industrialiseringen av Åträdalen och framväxten av industri- och stationssamhället Trädet. Ett särdrag för Kölaby är några kommunikationshistoriskt intressanta vårdar, som även anknyter till Åträdalens historiska roll som stor färdled.

Hela den ursprungliga kyrkogården har stora kulturhistoriska värden.

Att särskilt tänka på i förvaltning av kyrkogården:

- Kyrkan och kyrkogården med sin stiglucka har ett framträdande läge i utkanten av stationssamhället.
- Kyrkogårdens murar, med entréer, stiglucka, kvarvarande grusgångar, trädkrans och den intilliggande ån och dammen ger kyrkogården en ålderdomlig karaktär.
- Kyrkogårdens variationsrikt utformade och tidstypiska gravvårdar som speglar olika tidsepoker.
- Gravomgångar i järn och sten och med grusbädd
- Gravvårdar med kulturhistoriskt värde
- Eventuellt kompletterande anläggningar skall utformas med en karaktär och struktur som knyter an till kyrkogårdens befintliga.

Förändringar på kyrkogården kräver tillstånd från Länsstyrelsen enligt 4 kap kulturminneslagen.

kv	nr	beskrivning	p	1/2	år	inskriftion	titel	gårdsnamn	skador	åtgärder
J	1-2	stenram m lågt smidesstaket (ev mässing) hög bred klassicistisk m runda pelare sv granit krönt av en urna.	x	1	1922	Kajsa Bengtsson Backen 1836-1922 Sv P: 486 sonen Fanjunkaren J A Bengtsson 1862-1940 Sv P: 420 v:1 434 v:1	fanjunkare	Backen	staket av metall	regelbunden översikt
J	5-6	hög bred grovhuggen m svartmålad oval inskriptionsyta.	x	1	1920-tal	August Andersson Familjegrav Danstorp.		Danstorp		
J	15-6	halvhög smal svart granit m rundad överdel		1	1920-tal		hemmansägaren	Kronogården		
J	20-5	hög smal svart stiliserad obelisk på hög sockel - allt polerat.	x	1	1920	Lantbrukaren Lars Andersson Frälsegården 1843-1920 hans maka Kristina 1851-1924	lantbrukare	Frälsegården		
K	1-2	låg bred kraftig vinklad granitvård		1	1920				påväxt	rengöring
K	7-8	hög smal sv polerad obelisk på hög sockel guldbokstäver.	x	1	1919	Lantbrukaren Axel Emil Johansson Borred 1874-1919 Familjegrav.	lantbrukare	Borred		
K	11-2	hög bred klassicistisk m fyrkantiga pelare m kaptäl bärande upp ett entablement m tympanonfält m solstrålar i ljus granit. Mellan pelarna ett svart inskriptionsfält på vilket en urna är placerad. Allt vilar på ett fundament i ljus granit.	x	1		Gustav Neimans Familjegrav Gården.		Gården		
K	31-3	hög smal stiliserad polerad svart obelisk på hög sockel samt sv håll framför.	x	1	1900 ca	Lantbrukaren Rickard Folcks Ågården Familjegrav. Hält: RVO Gilbert Folck 1897-1971	lantbrukare	Ågården		
K	40-2	två låga breda kraftiga trekantiga i ljus granit.	x	1	1926	Frans Wallin 1862-1926 G Blomgrens familjegrav.				
K	INR 6	del av runsten vilande mot muren		1					runsten	regelbunden översikt, ev text ifylles
K	INR 7	svampformad sten m ängsläp.		1	16-1700 tal	APS KID.			kalksten	konserverat, regelbunden översikt, ev ny placering
K	INR 9	låg bred närmare kvadratisk svart sten m guldbokstäver.		1			predikant			
L	1-2	hög smal m oregelbunden överdel polerad inskriptionsyta m guldbokstäver låg sockel.		1	1920-tal		lantbrukaren	Ryninga		
M	3-4	hög bred grovhuggen m polerad front röd granit.	x	1	1900 ca	A J Hanssons familjegrav Sverkerstorp.		Sverkerstorp		
M	9-10	hög bred stiliserad obelisk i svart polerad granit.	x	1	1900 ca	Lantbrukarna Anders Gustaf Andersson och Josef Andersson Lillegården.	lantbrukarna	Lillegården	påväxt	rengöring

kv	nr	beskrivning	p	1/2	år	inskriftion	titel	gårdnamn	skador	åtgärder
						Nickolaus Svensson 1785-1836 Johanna Persdotter 1802-1875 Ryminga Per August Nickolausson 1836-1875 Anna Kujisa Håkansdotter 1830 död i Rockford USA 1914. Text baksida: Stenen restes 1925 av Enock, Elin, Hilda Nickolausson Rockford och Aug Östberg Kölaby.		Ryminga	påväxt	rengöring
M	14-5	hög bred ljus granit.	x	1	1925					
M	18-9	låg bred del av borttagen stenram m hörnstenar.	x	1			kyrkovaktmästare			
O	41-2	hög bred ljus granit m svartmålad text.	x	1	1920-tal	G L Hjalmarss familjegrav Skogsliden.		Skogsliden	påväxt	rengöring
P	25	kors i sv granit på sockel m inskription.	x	1	1941	Karl G Dahl 1864-1941 De överrunno i kraft av lammets blod Släktet och vännar reste värden.				
P	38-39	låg smal svart kraftig sv granitsten m vinklad inskriptionsyta och "rullad" överdel - ev stiliserad skrivrulle?	1	1	1935			Ryminga	påväxt	rengöring
P	41-2	låg smal svart kraftig sv granitsten m vinklad inskriptionsyta och "rullad" överdel - ev stiliserad skrivrulle?	1	1	1938			Neregården	påväxt	rengöring
Q	38-9	hög bred ljus granit m svartmålad text.	x	1	1913	Dist-Korpralen CF Meijer Råsen 1857-1913 Smf samlbok nr 386 Anna Meijer 1857-1935.	dist-korpralen	Råsen		
Q	69-70	låg smal svart m polerad front och grov sockel	1	1	1913			Hästhagen		
Q	106-7	kraftig stenram grusbädd låg bred rundad inskriptionssten.	x	1	1921	Våra kära föräldrar August Jonsson f i Vägge 1842 död 1904 Kristina f Josefsson f i Skatteg 1846 d 1921.		Vägagården Skattegården	påväxt	rengöring
Q	108-9	halvhög bred sv granit m polerad front ljus sockel	1	1	1900 ca			Ryminga		
R	4-5	låg bred ljus granit	1	1	1969		fd trafikbilägare fd distriktsköterska	Solbacka		
R	8	hög smal stiliserad svart polerad obelisk på hög sockel. Kvinna.	x	1	1905	Anna Kristina Sandström Backen Gärdet 1826-1905		Backgården Gärdet	metallbokst äver	regelbunden översikt
R	15	bred vinklad liggare, kvinna.	1	1	1916				påväxt	rengöring
R	24-8	hög bred grovhuggen ljus granit m polerad kvadratisk inskriptionsyta.	x	1	1890 ca	B G Moëlls familjegrav.			påväxt	rengöring

Listade gravvårdar

kv nr	beskrivning	p	1/2	år	inskrift	titel	gårdsnamn	skador	åtgärder
S 39-40	hög bred grovhuggen m slät och delvis polerad framsida.	x	1	1900 ca	Godsägare Tannlunds familjegrav.	godsägare			
S 41-2	vinklad större sv polerad liggare		1	1906				påväxt	rengöring
S 43-6	låg smal sv m polerad framsida och ljus sockel.		1	1900 ca					
T 39-40	hög bred grovhuggen m polerat ovallt inskriptionsfält på låg sockel.	x	1	1900 ca	Fanjunkaren C Hööke familjegrav.	fanjunkare		påväxt	rengöring
T 43-6	lågt smitt järnstaket grusbädd hög bred polerad svart sten på sockel.	x	1	1930-tal	Oscar Anderssons familjegrav Sverkilstorp		Sverkilstorp	järnstaket	regelbunden översikt
T 47-9	hög smal sv polerad obelisk på hög sockel.	x	1	1905	Lantbrukaren Anders Jakobssons familjegrav Borred. På baksidan: 1905	lantbrukare	Borred	påväxt	rengöring
T 59-60	hög bred stüliserad obelisk i svart polerad granit.	x	1	1920-tal		godsägare	Trädet		
U INR 1	hög smal stüliserad polerad ljus obelisk på hög sockel.	x	1	1872	Godsägaren Daniel Bohman 1810-1872.	godsägare		påväxt	rengöring
					Här förvaras stöftet efter Exped Kronobefallningsmannen Lars Torin f 1750 d 1810 och dess k make Maria Winbom f 1754 d 1820. Frid öfver deras stoft och wälsignelse åt deras minne.	Exped kronobefallningsmannen			regelbunden översikt
U INR 2	Halvhög bred m skulpterad överdel.	x	1	1810				kalksten	
					Här hvilat Tracturen Petter Östberg f på Trädet 1769 död därstädes 1820 med dess kättra make Helena Magnidotter f i Karleby 1766 d 1822. baksidan: Salige äro de döde som i herranom dog Upp bok 14 cap 13 v	tracturen	Trädet	kalksten	regelbunden översikt
U INR 4	halvhög bred tunn kalkstensvård m text på båda sidorna.	x	1	1820					regelbunden översikt
U INR 5	halvhög smal tunn kalkstensvård.	x	1	1856	Här hvilat kammarskrivaren L M Carlander 1812-1856.	kammarskrivaren		kalksten	regelbunden översikt
U INR 3	Halvhög bred m skulpterad överdel.	x	1	1836	Minne af Hofkammeraren And Carlander f 1783 d 1836 och dess make Johanna Thorin f 1787 d 1838.	hofkammeraren		kalksten	regelbunden översikt
	grovhuggen stenram m dito pollare och kätting på ramen en låg bred sten m vinklad inskriptionsyta.	x	1						regelbunden översikt
V 12-4	inskriftionsyta.	x	1		Carl Hultmans familjegrav.			järnkätting	
Y 6-7	låg bred svart granit		1			kvmägaren	Brokvarn		
								svårt sliten	regelbunden översikt
INR 13	lockhäll i kalksten i två delar i trappan till S entrén till kyrkan		1	ca 1700 tal				kalkstenshäll placering bör utredas	

kv	nr	beskrivning	p	1/2	år	inskriftion	titel	gårdsnamn	skador	åtgärder
	INR 14	övre delen av äldre kalkstensvård - 16-1700-talsstyp. Nedgrävd i gruset omedelbart Ö om koret.		1					kalksten	regelbunden översikt
I	8-9	låg bred klassicistisk sv granit.		2	1957	Min kära syster Josefine Johansson 1867-1929 Seräldaregården Syster Maria 1875-1957 Gud är kärleken.				
I	11-2	låg bred kraftig m voluter på överdelen ljus granit m liggare framför		2	1930-tal	Jag lever i skolen och leva Albert Anderson Fridhem 1858-1942 hustrun Ida Maria Andersdotter 1855-1921.	handlanden		påväxt	rengöring
I	18-9	högt brett svart ringkors på låg sockel.	x	2	1942			Fridhem		
I	26-7	hög smal svart stiliserad obelisk på sockel.	x	2	1930-tal	J P Anderson Gården Familjegrav Upp 12:11.		Gården		
I	31	halvhög bred sv granit. Kvinna.		2	1921			Kronogården Rynninga		
I	34-6	hög bred kraftig ljus granit.	x	2	1921	Job Aug Johansson 1846-1921 And Vilb Johansson 1849-1925 Danstorp.		Danstorp		
K	9-10	låg bred svart granit på låg sockel och krönt av litet kors på klot i metall		2	1920					
K	38-9	halvhög smal ljus bergart m brännande urna i lägre relief.	x	2	1911	P Larson och maka 1826-1918 1824-1911 Dalbohemmet.		Dalbohemmet		
K	43-5	låg bred triptyksten i ljus granit.		2					påväxt	rengöring
K	51	hög smal polerad stiliserad obelisk på hög sockel i röd granit.	x	2		Anders Johansson Familjegrav.				
INR	10	vinklad liggare i ljus granit		2					påväxt	rengöring
L	7-8	två vinklade liggare		2	1923/ 1928			Kila		
L	9-10	låg bred kraftig ljus granit m vinklad inskriptionsyta		2	1929			Skärnum		
L	11-2	låg bred kraftig ljus granit m vinklad inskriptionsyta		2	1931			Skärnum	påväxt	rengöring
M	11-2	halvhög bred sv granit på ljus sockel		2	1938/1 964			Vägagården		
M	27-8	vinklad liggare i ljus granit		2	1930				påväxt	rengöring
N	48	liggare. Kvinna.		2	1949				påväxt	rengöring
N	49	låg bred ljus granit modernistisk. Kvinna.		2	1949					
N	69-70	halvhög smal granitvård på låg sockel		2	1930-tal			Borred	påväxt	rengöring

Listade gravvårdar

kv	nr	beskrivning	p	1/2	år	inskriftion	titel	gårdsnamn	skador	di.årder
O	7-8	låg bred ljus granit		2	1950-tal		banbiträde			
O	9	låg bred svart granit. Kvinna.		2				Örsered		
O	46-47	låg bred svart granit. Kvinna.		2	1926					
O	49-50	låg bred sv granit		2	1930-tal		skräddaremästare			
P	7-8	låg smal stiliserad obelisk i sv granit på dubbla socklar.		2		Per August Rynings Familjgrav Slätten.		Slätten		
P	13	halvhög smal sv granit guldbokstäver. Far och son.		2	1933					
P	34-5	låg bred svart granit m pelare o polerad inskriptionsyta		2			stationsföreståndaren			
P	36-7	låg bred sv granit		2	1937		hemmansägare	Torstorp		
Q	10-1	låg bred kraftig röd granitvård m liggare framför.		2			lantbrukare	Ryninga		
Q	40-1	halvhög bred sv granit guldbokstäver		2	1930-tal		snickaren			
Q	82-3	låg smal sv granit på låg sockel guldbokstäver.		2	1923			Susebo		
Q	87	större sv liggare. Kvinna.		2	1949	Här vilar Cecilia Björklund 1875-1949.			påväxt	rengöring
Q	101-4	hög smal svart polerad stiliserad obelisk på sockel guldbokstäver.		2				Skärvum		
R	6-7	halvhög bred sv granit guldbokstäver		2			kyrkovård			
R	19-20	halvhög bred sv granit m guldbokstäver		2	1920-tal		fabrikör			
R	21-3	halvhög bred sv granit på låg sockel guldbokstäver		2	1930-tal			Lillegården		
S	34	bakre delen av huvudgrädesvård utan ram		2	1907					
T	9-10	halvhög smal ljus granit på låg sockel text och träd i svart färg.		2			hemmansägare	Ryninga		
T	23-4	låg bred m runda pelare och kapital polerad inskriptionsyta låg sockel.		2						
T	41-2	låg smal sv m rundad överdel o låg sockel		2	1920-tal			Lågården		
T	54-5	låg bred kraftig m vinklad inskriptionsyta. Två kvinnor.		2	1921/ 1930				påväxt	rengöring
T	62-3	låg bred svart polerad front. Två kvinnor.		2	1927					
V	8-9	halvhög bred svart granit på låg sockel		2				Trädets gård		
V	15-6	halvhög smal svart m polerad front låg sockel		2	1930			Ödegården		

kv	nr	beskrivning	p	1/2	år	inskriftion	titel	gårdsnamn	skador	åtgärder
X	1-2	hög bred ljus granit.	x	2	30-tal	Folkskolläraren P A Werell Familjegrav.	folkskollärare			
X	7-8	hög bred svart granit m polerad front samt två barrbuskar framför.		2			nämndemannen			
X	11-5	halvhög bred klassicistisk m runda pelare m kapital på hög sockel		2	1937			Lundby		
Z	1-2	stor håll omg av tunn stenram i ljus granit och idegränshäck i bakkant.	x	2	1942	Robert Hansson 1886-1942 hans maka Signe 1891-1967 Dottern Gun Köllby 1935-1998.				

P: kulturgravar i pastoratets lista
1/2: kulturhistoriskt värdefulla gravvårdar

Rapporter 2006-2007 i ämnet bebyggelse från Västergötlands museum

- 2006:1 Falköpings kyrkliga samfällighet. Bevarandeplan för Friggeråkers, Luttra, Marka och Torbjörntorps kyrkogårdar. Byggnadshistorisk rapport.
- 2006:2 Bankestugan. Hornborga 14:2, Hornborga socken, Falköpings kommun, Västergötland. Renovering av vass- och torvtak 2000. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2006:3 Brattefors kvarn. Kleva 2:6, Kinne-Kleva socken, Götene kommun, Västergötland. Renovering av väderkvarnen 2000. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2006:4 Fyren i Hällekis hamn. Hällekis 1:8, Medelplana socken, Götene kommun, Västergötland. Renovering 2000. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2006:5 Falköpings kyrkliga samfällighet. Bevarandeplan för Karleby, Skörstorps och Slöta kyrkogårdar. Byggnadshistorisk rapport.
- 2006:6 Falköpings kyrkliga samfällighet. Bevarandeplan för Kälvene och Vartofta-Åsaka kyrkogårdar. Byggnadshistorisk rapport.
- 2006:7 Matinrättning (Byggnad 065). F7 Såtenäs, Tuns socken, Lidköpings kommun, Västergötland. Dokumentation.
- 2006:8 Ribbingsfors. Ribbingsfors 2:3, Amnehärads socken, Gullspångs kommun, Västergötland. Renovering av veranda och balkong på huvudbyggnaden samt syll och sockel på södra flygelbyggnaden, 2004. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2006:9 Falköpings kyrkliga samfällighet. Bevarandeplan för Mularps, Tiarps gamla, Tiarps nya och Åsle kyrkogårdar. Byggnadshistorisk rapport.
- 2006:10 Falköpings kyrkliga samfällighet. Bevarandeplan för Näs, Vistorps gamla, Vistorps nya och Yllestads kyrkogårdar. Byggnadshistorisk rapport.
- 2006:11 Kv. Borgen 2. Regeringsgatan 10, Hjo stad och kommun, Västergötland. Renovering av veranda 2004-2005. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2006:12 Skövdes kyrkogårdar. Förslag till bevarandeplan för S:t Elins kyrkogård. Byggnadshistorisk rapport.
- 2006:13 Silos. Modernismens agrara minnesmärken. Silobyggnader i Dalslands och Västergötlands slättbygder.
- 2006:14 Båken på Hindens rev. Nolbacka 1:5, Söne socken, Lidköpings kommun, Västergötland. Renovering/rekonstruktion 1998-2004. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2006:15 Trädgården, Varnhem. Klostret 15:1, Varnhems socken, Skara kommun, Västergötland. Renovering efter brandskada 2003-2004. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2006:16 Gamla elverket, Skara. Brogården 2:1, Skara stad och kommun, Västergötland. Ombyggnad och utvändig restaurering 2004-2005. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2006:17 Mässbyggnad (Byggnad 030). P4, Skövde garnison, Skövde kommun, Västergötland. Ombyggnad och renovering 1999-2000. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2006:18 Smula skola. Bredene 5:2, Norra Åsarps socken, Falköpings kommun, Västergötland. Om målning av fasader m.m. 2004-2005. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2006:19 S:t Nicolai kyrka och kyrkpark. Revidering av bevarandeplan för kyrkparken samt sammanställning av vård- och underhållsplaner för kyrkan och för kyrkparkens växtmaterial. Byggnadshistorisk rapport.
- 2006:20 Norra begravningsplatsen och Norra kapellet. Revidering av bevarandeplan för begravningsplatsen samt sammanställning av vård- och underhållsplaner för kapellet och för begravningsplatsens växtmaterial. Byggnadshistorisk rapport.
- 2006:21 Södra begravningsplatsen samt Hoppets och Ljusets kapell. Revidering av bevarandeplan för begravningsplatsen samt sammanställning av vård- och underhållsplaner för kapellen och för begravningsplatsens växtmaterial. Byggnadshistorisk rapport.
- 2006:22 Vara kyrkogårdar. Bevarandeplan för Skarstads, Vara och Önums kyrkogårdar. Byggnadshistorisk rapport.
- 2006:23 Vara kyrkogårdar. Bevarandeplan för Naums, Ryda och Södra Kedums kyrkogårdar. Byggnadshistorisk rapport.
- 2006:24 Vara kyrkogårdar. Bevarandeplan för Levene, Longs, Slädene och Sparlösa kyrkogårdar. Byggnadshistorisk rapport.

- 2006:25 Vara kyrkogårdar. Bevarandeplan för Edsvära, Fyrunga, Jungs, Kvänums, Norra Vånga och Öttums kyrkogårdar. Byggnadshistorisk rapport.
- 2006:26 Vara kyrkogårdar. Bevarandeplan för Larvs, Långjums och Tråvads kyrkogårdar. Byggnadshistorisk rapport.
- 2006:27 Vara kyrkogårdar. Bevarandeplan för Bitterna, Elings, Laske-Vedums och Södra Lundby kyrkogårdar. Byggnadshistorisk rapport.
- 2006:28 Falköpings kyrkliga samfällighet. Förslag till bevarandeplan för Sankt Olofs kyrkogård i Falköpings stad. Byggnadshistorisk rapport.
- 2006:29 Bråta missionshus. Backen 1:18, Hova socken, Gullspångs kommun, Västergötland. Byggnadshistorisk rapport.
- 2006:30 Skärvs kyrkogård. Förslag till bevarandeplan. Byggnadshistorisk rapport.
- 2006:31 Falkängens arbetarbostäder. Hönsäter 5:65–5:68, Österplana socken, Götene kommun, Västergötland. Renovering och ombyggnad. Etapp III, 1994-95. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2006:32 Falkängens arbetarbostäder. Hönsäter 5:67–5:68, Österplana socken, Götene kommun, Västergötland. Renovering och ombyggnad. Etapp IV, 1996-97. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2006:33 Falköpings kyrkliga samfällighet. Förslag till bevarandeplan för Sankt Sigfrids kyrkogård i Falköpings stad. Byggnadshistorisk rapport.
- 2007:1 Vårsås pastorat. Förslag till bevarandeplan för Sventorps, Varola gamla, Varola nya och Vårsås kyrkogårdar. Byggnadshistorisk rapport.
- 2007:2 Bosgården. Gerum 14:2, Östra Gerums socken, Tidaholms kommun, Västergötland. Dokumentation. Byggnadshistorisk rapport.
- 2007:3 Skövdes kyrkogårdar. Förslag till bevarandeplan för S:ta Birgittas begravningsplats. Byggnadshistorisk rapport.
- 2007:4 Skaras kyrkogårdar. Förslag till bevarandeplan för Skara gamla kyrkogård. Byggnadshistorisk rapport.
- 2007:5 Bränneriet. Almnäs 1:1, Norra Fågelås socken, Hjo kommun, Västergötland. Dokumentation. Byggnadshistorisk rapport.
- 2007:6 Kyrkogårdarna i Norra Billings pastorat. Förslag till bevarandeplan för Värings kyrkogård. Byggnadshistorisk rapport.
- 2007:7 Kv. Klockaren 1, 2. Falköpings stad och kommun, Västergötland. Renovering av gårdshus 2006. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2007:8 Broddetorps kyrka. Broddetorps socken, Gudhems pastorat i Skara stift, Falköpings kommun, Västergötland. Antikvarisk slutbesiktningsrapport av renoveringsarbeten 1996-99.
- 2007:9 Broddetorps kyrka. Broddetorps socken, Gudhems pastorat i Skara stift, Falköpings kommun, Västergötland. Antikvarisk slutbesiktningsrapport av renoveringsarbeten 1998.
- 2007:10 Naums kyrka. Naums socken, Ryda pastorat i Skara stift, Vara kommun, Västergötland. Antikvarisk slutbesiktningsrapport av renoveringsarbeten 1998.
- 2007:11 Tidavads kyrka. Tidavads socken, Ullervads pastorat i Skara stift, Mariestads kommun, Västergötland. Antikvarisk slutbesiktningsrapport av renoveringsarbeten 1998-99.
- 2007:12 Binnebergs kyrka. Binnebergs socken, Värings pastorat i Skara stift, Skövde kommun, Västergötland. Antikvarisk slutbesiktningsrapport av renoveringsarbeten 1999.
- 2007:13 Börstigs kyrka. Börstigs socken, Floby pastorat i Skara stift, Falköpings kommun, Västergötland. Antikvarisk slutbesiktningsrapport av renoveringsarbeten 1998-99.
- 2007:14 Bäcks kyrka. Bäcks socken, Töreboda pastorat i Skara stift, Töreboda kommun, Västergötland. Antikvarisk slutbesiktningsrapport av renoveringsarbeten 1999.
- 2007:15 Sjogerstads kyrka. Sjogerstads socken, Norra Kyrketorps pastorat i Skara stift, Skövde kommun, Västergötland. Antikvarisk slutbesiktningsrapport av renoveringsarbeten 1999.
- 2007:16 Kyrkogårdarna i Norra Billings pastorat. Förslag till bevarandeplan för Binnebergs kyrkogård. Byggnadshistorisk rapport.
- 2007:17 Kyrkogårdarna i Norra Billings pastorat. Förslag till bevarandeplan för Frösve kyrkogård. Byggnadshistorisk rapport.

- 2007:18 Kyrkogårdarna i Norra Billings pastorat. Förslag till bevarandeplan för Locketorps kyrkogård. Byggnadshistorisk rapport.
- 2007:19 Kyrkogårdarna i Norra Billings pastorat. Förslag till bevarandeplan för Sätters kyrkogård. Byggnadshistorisk rapport.
- 2007:20 Kyrkogårdarna i Norra Billings pastorat. Förslag till bevarandeplan för Horns kyrkogård. Byggnadshistorisk rapport.
- 2007:21 Skövdes gamla rådhus. Kv. Heimdal 5, Skövde stad och kommun, Västergötland. Renovering av fasader m.m. 2005. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2007:22 Tibro kyrkogårdar. Förslag till bevarandeplan för Ransbergs gamla och nya kyrkogårdar. Byggnadshistorisk rapport.
- 2007:23 Tibro kyrkogårdar. Förslag till bevarandeplan för Kyrkefalla gamla och nya kyrkogårdar. Byggnadshistorisk rapport.
- 2007:24 Spångatorp. Lilla Lunden 2:5, Gudhems socken, Falköpings kommun, Västergötland. Omläggning av ladugårdens vasstak 2004. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2007:25 Axtorp Lillegården. Axtorp 2:5, Vårkumla socken, Falköpings kommun, Västergötland. Omläggning av ladugårdens vasstak 2004-2005. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2007:26 Emilie Höggqvists paviljong. Råbäck 1:3, Medelplana socken, Götene kommun, Västergötland. Renovering 2004-2005. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2007:27 Broby kvarn. Broby 1:12, Broby socken, Götene kommun, Västergötland. Renovering 2004-2005. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2007:28 Ekebo. Ekebo 2:1, Otterstads socken, Lidköpings kommun, Västergötland. Omläggning av ladugårdens tegeltak 2004-2005. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2007:29 Yllestads kyrkstall. Yllestad 16:1, Yllestads socken, Falköpings kommun, Västergötland. Renovering av tak m.m. 2006. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2007:30 Vallby Sörgården. Vallby 2:36, Götunda socken, Skövde kommun, Västergötland. Dokumentation. Byggnadshistorisk rapport.
- 2007:31 Sunnersbergs prästgård. Sunnersbergs prästbol 1:1, Sunnersbergs socken, Lidköpings kommun, Västergötland. Renovering av drängstuga och bryggghus 2005-2006. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2007:32 Timmersdala kyrka. Norra Billings pastorat, Skövde kommun, Västergötland. Renovering 2006-2007. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2007:33 Kv. Löjan 9. Mariestads stad och kommun, Västergötland. Renovering av bryggghus 2005. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2007:34 Villa 32, Studentvillan. Mösseberg 49:49, Mössebergsparken, Falköpings stad & kommun, Västergötland. Byte av fönster 2006-2007. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2007:35 Villa 22, Mössebergsparken. Mösseberg 48:8, Falköpings stad & kommun, Västergötland. Renovering av skorstenar m.m. 2007. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2007:36 Förslag till bevarandeplan för Redvägs kyrkogårdar. Böne kyrkogård. Byggnadshistorisk rapport.
- 2007:37 Förslag till bevarandeplan för Redvägs kyrkogårdar. Humla kyrkogård. Byggnadshistorisk rapport.
- 2007:38 Förslag till bevarandeplan för Redvägs kyrkogårdar. Blidsbergs kyrkogård. Byggnadshistorisk rapport.
- 2007:39 Förslag till bevarandeplan för Redvägs kyrkogårdar. Dalums kyrkogård. Byggnadshistorisk rapport.
- 2007:40 Förslag till bevarandeplan för Redvägs kyrkogårdar. Knätte kyrkogård. Byggnadshistorisk rapport.
- 2007:41 Förslag till bevarandeplan för Redvägs kyrkogårdar. Kölaby kyrkogård. Byggnadshistorisk rapport.